

ROMANI ROMANES

ANSWER KEY – LOVARI ROMANI

LESSON 1: BACHTÁLI PERÁŤA, ŠEJ!

Excercise 2

I Piroš

- 1) Mišto-j (lake).
- 2) Lako Rom naj khejre, gejlo tar.
- 3) I jejkx šej naďon šukár si.
- 4) Kuki áver naj kecavi šukár.
- 5) I jekh si šukár, kuki áver naj.

I Grófka

- 1) Lako Rom khejre-j.
- 2) Lako Rom naďon lášo-j.
- 3) O maj phúro šávo má báro-j taj naďon zurálo-j. O áver šávo inke cigno, ká čak vi vou naďon zurálo-j.
- 4) I Grófka žal khejre, ke bokháli-j.
- 5) Ađejs naďon šukár đejs-i.

Excercise 3

I Piroš

- 1) I Grófka phušel: „**Sar sal**“ tai i Piroš phenel palpále, hoď **mišto-j lake**.
- 2) Lako rom akánik **naj** khejre.
- 3) Lako Rom **gejlo tar**.
- 4) Jejkx laki šej si **naďon šukár**.
- 5) Áver šej naj kecavi šukár, de si **naďon godáver**.

I Grófka

- 1) Lako Rom **si** khejre / khejre-j.
- 2) Lako maj phúro šávo si **má báro** taj **naďon zurálo-j**.
- 3) Áver šávo si **inke cigno**, de vi vou **naďon zurálo-j**.
- 4) Laki šej i Boja si **nasváli**.
- 5) Laki šej i Sedra si **sásti**.
- ž) I Grófka phendas: „Má bokháli **sim**, si te žav **khejre**“.

Excercise 4

Najděte s v textu všechny pozdravy a zdravice (přací formule) a poděkování. Konverzace v olašské romštině na ně jsou často bohaté. Napište jejich význam.

1. Bachtáli peráťa! *Dobrý večer!*
2. Vi tuke! *I tobě!*
3. Te aven tuke bachtále! *Ať jsou ti šťastné!*
4. Najisárav tuke. *Děkuji ti.*
5. Áš Dejvlesa, šej! *Zůstaň sbohem.*
6. Dejvlesa! *Sbohem!*

Excercise 5

- 1) Ťo rom khejre-j.
- 2) I šej naďon šukár-i.
- 3) O šávo má báro-j.
- 4) O áver inke cigno-j.
- 5) Muro rom naďon zurálo-j.
- 6) Sar-i tuke?
- 7) I šej godáver-i.
- 8) I Boja nasváli-j akánik.
- 9) I Sedra sasti-j.
- 10) Ađejs naďon šukár đejs-i.

Excercise 6

- 1) Me sim i Piroš.
- 2) Tu sal/san i Grófka?
- 3) Le šeja si nasvále.
- 4) O šávo si báro.
- 5) Tume san khejre.
- 6) Ame sam godáver.

LESSON 2: I VORBA LA HÍREŠOŇA ROMŇASA

Excercise 1

Šejinka: T'aves bachtáli, but berš te **trajis!** Sar **bušos?**

Ivetka: Vi tu te aves bachtáli! But berš te **trajis!**

Šejinka: Te del o Dél! Sar **bušos?**

Ivetka: Me bušuvav Iveta Kokyová.

Šejinka: Aha. Aba **šundem** prá tute. Šundem, hoj tu san igen hírešo spisovaťelka.

Ivetka: **Najis** tuke.

Šejinka: Le manuš aven te **dikhén** číre kemňi, so **skiris**.

Ivetka: Akánik lošárdal ma! De so **iskirij**: iskirij pa muro trajo, pa muro čaládo, pa muro nípo taj kadej. No. Kettívar si, hoď **phírav** kadej paj školi, taj le gáže **kharaven** ma.

Šejinka: Aj **žanes** vi aver šiba?

Ivetka: Ouva, **žanav**. Žanav polcicka, rusicka, gažikanes taj romanes.

Šejinka: Mange **tecoj** číre kemňi. Vi ávrenge, šundem, tecon igen šukáres číre kemňi, so skiris. Taj me kamous te **rodav** jekh kemňa, pa Rom, sar varekana **trajinas**, so skirinas pa Rom, sar trajinas le grastenca, šundem, taj kodo sa téle **skirinas**.

Ivetka: Me mindik **garad'uvav** mange le keňvi pa história Romengi, katka. Te **kames**, šaj les tuke. Le tuke.

Šejinka: Lou mange haj ginou. Haj aven vi áver gáže te **dikhén** číre kemňi? Te ginen peske le kemňi? Pa Rom, sar sas?

Ivetka: Kadej, kana si, hoď **ginav**, aven vi but gáže, taj vi le Rom **aven**.

Šejinka: Haj sičáres len vareso pa Rom? Například le gáženge... Pa Rom, sar sas? Ke si vi kase gáže, so **kamen** vi le Romanca te **inkren** pe. Vi Romňa.

Ivetka: Aj ouva.

Šejinka: Aba akanak kadej.

Ivetka: Kadej si. No, **sitáras** le, **sitáras** le gážen románi šib. Akánik ando marco phutrela pe ávri pi škola, hoď **sitárasa** ávri inke jekhka gajžasa románi šib.

Excercise 2

1) Vou si hírešo spisovaťelka.

2) Žanel polcicka, rusicka, gažikanes taj romanes.

3) Iskirij pa lako trajo, pa lako čaládo, pa lako nípo taj kadej.

4) Siťol i románi šib jekhka gážasa.

5) I Ivetka siťol le gážen taj vi le Romen.

6) I Šejinka rodelas i keňva pa Rom, sar varikana trajinas.

Excercise 4

Detehára uštelas. Thodas pesko muj taj peske dand. Kerdas peske káveja, makhlas o marno čhilesa. Pilas ávri peski káveja taj chalas o marno. Kiradas láši zumi peske čaládoske. Pala mizmejri ginelas jekh keňva, taj siťolas ekh cera i matematika. Raťi dikheklas pi televíza. Pala kodo gejas te sovel.

Excercise 5

Detehára uštela. Thovela pesko muj taj peske dand. Kerela peske káveja, makhela o marno čhilesa. Pela ávri peski káveja taj chala o marno. Kiravela láši zumi peske čaládoske. Pala mizmejri ginela jekh keňva, taj siťola ekh cera i matematika. Raťi dikhekla pi televíza. Pala kodo žala te sovel.

Excercise 6

1)

Me dikhav tu. Tu khate soves.

Níči, me či sovav, fere pašl'uvav.

2)

Tume so keren?

Ame fere bešas, či keras búťi akánik.

3) Me tut kamav.

De tu či kames ma.

4)

Sar bušol kodo Rom?

Me či žanav. Tu les či pinžáres?

Jo, me pinžárav le, vou ando Požono bešel. Ame pinžáras jekh ávres but berš. Ame varikana bešasas khetánes. Sar šavoura ame phírasas khetánes andi škola.